
KUZEY IRAK PATLAMA NOKTASINDA

13.07.2016

Aljazeera, 12 Temmuz 2016

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nde her an bir iç patlama yaşanabilir. Bu durumda ortaya çıkacak siyasi iktidar boşluğu, Türkiye nezdinde çok boyutlu, ciddi bir güvenlik tehdidi teşkil eder. Peki Türkiye bunun nasıl önüne geçebilir?

Kürdistan Yurtseverler Birliği ile Goran Hareketi 17 Mayıs'ta 25 maddelik bir anlaşmaya imza attı.

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nde (IKBY) tüm belirtiler her an bir iç patlama yaşanabileceğini işaret ediyor ki bunun Türkiye açısından son derece ciddi ve ters etkileri olabilir. Böyle bir durumda ortaya çıkacak siyasi iktidar boşluğu, Türkiye nezdinde çok boyutlu, ciddi bir güvenlik tehdidi teşkil edecektir.

Türkiye'nin terör örgütü olarak kabul ettiği Kürdistan İşçi Partisi (PKK), Irak'ın kuzeyini kontrol altına alabilmek için çıkacak olan kaosu manipüle etme plan ve potansiyeline sahip. PKK ile arasında IKBY'nin istikrarsızlaştırılması konusunda üstü kapalı bir mutabakat olan İran da bu yeni fırsatlardan hemen faydalanmak isteyecektir.

Dolayısıyla, Türkiye bölgede son derece yakın bir müttefikini kaybetmiş olacak ve buradan yükselecek yeni bir güvenlik tehdidi ile başa çıkmak zorunda kalacak. Bu da on binlerce Iraklı Kürt ve Türkmeni göçe zorlayıp Türkiye'ye sığınmaya mecbur bırakacak istikrarsız bir ortam yaratırken, Kuzey Irak'ta İran ile olası bir cepheleşmeye de yol açabilir.

IKBY, buraya büyük yatırım yapan AK Parti hükümeti açısından bir başarı hikayesi oldu. Son birkaç yılda Türkiye'nin bölgeye yaptığı yatırımların ve ticaretin toplamı 5 milyar doları bulurken, IKBY ile Ankara arasında birçok petrol ve doğalgaz anlaşması imzalandı. Tüm bunlar, IKBY'yi Türkiye'nin iddialı kalkınma planları için fena halde ihtiyaç duyduğu enerji kaynakları açısından önemli bir nokta haline getirdi. Üstelik Kuzey Irak, Türkiye için Irak ve Ortadoğu'ya açılan önemli bir kapı.

Ayrıca İKBY ve özellikle de Mesut Barzani, terörle mücadelede Türkiye'nin stratejik müttefiki konumunda.

İç savaş ihtimali artıyor

Bölgenin hızla yeni bir iç bölünme aşamasına yaklaşmakta olduğunu gösteren birçok işaret mevcut ve 1990'lardaki gibi bir iç savaşa dönölme ihtimali son derece gerçek bir hal alıyor.

Peşmergelerin ve güvenlik güçlerinin yarısını kontrolü altında bulunduran PUK-Goran Bloğu, Kürdistan ve Kuzey Irak'taki en büyük petrol ve doğalgaz rezervlerine sahip Süleymaniye ve Kerkük'ü denetiminde tutuyor.

16 Haziran'da İKBY Başsavcısı, Goran Hareketi lideri Noşirvan Mustafa'yı konsolosluklara ve yabancı temsilciliklere saldırı planladığı iddiasıyla mahkemeye çağırdı. Goran Sözcüsü Şoreş Hacı ise, Erbil'deki Kürt yargı yetkililerinin Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) ile bağlantılı olduğunu ve bunun liderlerine saldırı amaçlı, hukuksuz bir siyasi hamle olduğunu ifade etti. Söz konusu mahkeme celbi, İKBY'nin başlıca iki Kürt partisi arasındaki gerilimin oldukça yükseldiğinin göstergesi.

Bir süre önce Kürdistan Yurtseverler Birliği (PUK) ile ittifaka giden Noşirvan Mustafa, bu sayede bölge parlamentosu bünyesindeki en büyük bloğun lideri haline geldi. Nitekim, mecliste Mesut Barzani liderliğindeki KDP'nin 34, PUK-Goran bloğunun ise 42 sandalyesi mevcut. Ayrıca Mustafa'nın komutasında şu anda 50 bin Kürt asker ve güvenlik personeli bulunuyor.

Goran lideri, hakkındaki mahkeme emrine yanıt olarak "yakında halkın milyonlarca dolarını hortumlayanları, İKBY'deki kurumların çalışmasını engelleyenleri hapse atacıklarını" söyledi. Bu sözleriyle açıkça Mesut Barzani ve ailesine atıfta bulunan Mustafa, Barzani ve ailesini yolsuzluk yapmakla ve parlamento sözcüsünün Erbil'e girmesini engelleyerek bölge parlamentosunun çalışmasını aksatmakla suçluyor.

Rakip hükümet planı

PUK ve Goran'ın Süleymaniye'de rakip bir hükümet kurmayı planladıklarına dair haberler var. KDP'nin üst düzey liderlerinden Saro Kader, bu yeni bölgesel hükümetin kurulumunda İran'ın gizli rolü olduğunu; söz konusu hükümetin gizliden gizliye Kerkük, Diyala ve Selahaddin gibi ihtilafli toprakları bünyesine katma planı yaptığını ifade etti. Şayet bu doğru çıkarsa, Türkiye'nin İKBY'deki çıkarları ciddi darbe almış olacak.

Peşmergelerin ve güvenlik güçlerinin yarısını kontrolü altında bulunduran PUK-Goran bloğu, Kürdistan ve Kuzey Irak'taki en büyük petrol ve doğalgaz rezervlerine sahip Süleymaniye ve Kerkük'ü denetiminde tutuyor. Kerkük'teki petrol ve Süleymaniye'deki doğalgaz rezervleri olmazsa, KDP'nin Türkiye ile olan anlaşması çökebilir. Zira IKBY'nin petrol üretiminin yüzde 70'inden fazlası bu iki şehirden sağlanıyor. PUK-Goran bloğu, halihazırda Süleymaniye'de İran ile bir takım petrol ve doğalgaz anlaşmaları imzaladı. Bu şekilde IKBY'nin yaptığı ticaretin büyük bir bölümü İran'a yönelmiş olacak.

Kuzey Irak'ta artan PKK varlığı

PKK ve Irak'taki kolu, Kuzey Irak'ta yeni ilerlemeler de kaydediyor. Sincar, Raperin ve Germiyan bölgelerinde PKK varlığı hem siyasi hem de askeri açıdan çok daha dikkat çekici ve görünür hale gelmiş durumda. PKK'nın silahlı grupları, Germiyan ve Kerkük'te PUK ve İran Devrim Muhafızları ile birlikte Irak Şam İslam Devleti'ne (İŞİD) karşı savaşıyor.

Türkiye, ileriye dönük bir politika izleyip, üst düzey bir heyet aracılığıyla yeni hükümetin IKBY ve Barzani'ye kesin ve sarsılmaz desteğini ileterek bu ihtimallerin önüne geçebilir.

Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) Yürütme Konseyi Eş Başkanı Cemil Bayık, yeni kurulan KDP karşıtı PUK-Goran bloğuna tam desteğini zaten açıkladı. Bayık, konuyla ilgili bir demecinde "Barzani'nin Erdoğancı politikaların bir aracı haline geldiğini ve durdurulması gerektiğini" söyledi. Dolayısıyla Barzani'ye bağlı güçlerle PUK-Goran bloğuna bağlı güçler arasında askeri bir çatışma yaşanması halinde, PKK Barzani karşıtı güçlerin yanında yer alacaktır.

Öte yandan, gözlemciler, PUK-Goran bloğu ile Bağdat'taki İran yanlısı çevreler arasındaki ilişkilerin de kayda değer şekilde geliştiğine dikkat çekiyor. Barzani'nin IKBY'de referanduma gitme tehdidine öfkelenen Bağdat hükümeti, bir süre önce 8 bin civarında Şii Türkmen milisi eğitti ve yüzlerce Haşd eş Şabi milisini Kerkük ve Selahaddin'e gönderdi. Bu güçlerin ya Musul operasyonunun ardından ya da Kürt bölgesinde iç krizin patlak vermesiyle birlikte IKBY'ye saldırması kaçınılmaz. Böyle bir durumda etnik kimlik ve mezhep bazında büyük ölçekli bir temizliğe gidilir ve en büyük mağduriyeti de Türkmenler yaşar.

Türkiye, ileriye dönük bir politika izleyip, üst düzey bir heyet aracılığıyla yeni hükümetin IKBY ve Barzani'ye kesin ve sarsılmaz desteğini ileterek bu ihtimallerin önüne geçebilir. Ankara'nın Barzani'ye bölgedeki tansiyonu düşürmek ve parlamentoyu yeniden aktif hale getirmek için PUK-Goran bloğuna yönelik bazı ciddi girişimlerde bulunmayı tavsiye etmesi ve ayrıca IKBY'deki özel yatırımlar ile devlet yatırımlarını daha da canlandırması gerekiyor.

Kaynak/Source: